

BANK SPÓŁDZIELCZY W SZCZUCZYNIE

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Szczuczynie

Jednym z istotnych elementów systemu zarządzania BS w Szczuczynie jest system kontroli wewnętrznej. Jego funkcjonowanie oparte jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających
- 3) rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach
- 4) rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur szacowania i stałego utrzymywania kapitału wewnętrznego
- 5) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach
- 6) Rekomendacji L KNF dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-rozliczeniowymi
- 7) Rekomendacji Z KNF dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach
- 8) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie systemu kontroli wewnętrznej.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Bank projektuje system kontroli wewnętrznej w taki sposób, aby zapewnić osiągnięcie czterech głównych celów, wynikających z art. 9c ust. 1 Prawa Bankowego:

- 1) skuteczności i efektywności działania banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w banku,
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

II. Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu w systemie kontroli wewnętrznej

Rada Nadzorcza i Komitet Audytu

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej w Banku. W ramach nadzoru nad działalnością Banku Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz Zarządu Banku. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:

- 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- 2) zatwierdza politykę zgodności Banku,
- 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Działania Komitetu Audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.

Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.

Zarząd

Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, a także zapewnienie niezależności stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w

ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, a także dostępu pracownikom tej komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.

W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
- 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
- 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań w zakresie zapewnienia funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

III. Przyjęty schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach - liniach obrony:

- 1) na pierwszą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację lub testowanie
- 2) na drugą linię obrony składa się co najmniej:
 - a. zarządzanie ryzykiem przez pracowników Banku zatrudnionych na stanowiskach związanych z zarządzaniem ryzykiem lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku

b. działalność komórki do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej

Pracownicy komórek Banku na drugiej linii obrony, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują przyjęte mechanizmy kontrolne, lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) i monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome na drugim poziomie).

Na drugą linię obrony w Banku składa się działalność pracowników: Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Stanowiska ds. ryzyk bankowych, Zespołu analiz kredytowych i monitoringu, Stanowiska ds. windykacji wierzytelności, Inspektor Ochrony Danych.

- 3) trzecia linia obrony obejmuje Komórkę Audytu Wewnętrznego, działającą w ramach systemu kontroli wewnętrznej, zgodnie z przepisami prawa.

W przypadku Banku jako uczestnika Systemu Ochrony, mechanizmy kontrolne na trzecim poziomie oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania stosuje zarządzająca tym systemem jednostka zarządzająca – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

IV. Funkcja kontroli

System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt. 1 ustawy Prawo Bankowe. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku. Obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
- 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli – powiązania celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, z procesami w działalności Banku uznanymi za istotne

oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

V. Umieszczenie, zakres zadań, niezależność komórki ds. zgodności i kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje niezależne samodzielne stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, organizacyjnie podlegające bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku. Szczegółowe obowiązki i zasady działania stanowiska określa odpowiednia Polityka zgodności, Regulamin funkcjonowania stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Regulamin kontroli wewnętrznej, a także Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Szczuczynie. Dotyczy to w szczególności:

- 1) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez stanowisko,
- 2) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub ocenę tego ryzyka,
- 3) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 4) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 5) okresowego przekazywania raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej
- 6) przeprowadzania testowania na podstawie Regulaminu kontroli wewnętrznej, zgodnie z zakresem i częstotliwością określonymi w Matrycy funkcji kontroli oraz Planie testowania, i dostosowanymi do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i pomiaru jego istotności, oraz odpowiedniego dokumentowania przeprowadzonych testów
- 7) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych na podstawie przeprowadzonych testów
- 8) okresowe przekazywanie raportów do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu Audytu, w zakresie realizacji planów testów, wyników przeprowadzonych testów oraz statusu realizacji zaleceń wydanych po przeprowadzonych testach.
- 9) dokumentowania czynności komórki określonych w pkt. 1 – 8

Zapewnienie niezależności

W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej. Osoba kierująca w/w stanowiskiem ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności i kontroli wewnętrznej Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej oraz członkom Zarządu. Osoba kierująca stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku oraz w posiedzeniach Rady Nadzorczej w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z: systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub kontrolami zewnętrznymi, zarządzaniem ryzykiem, przyjmowaniem nowych regulacji oraz wprowadzaniem nowego produktu, podejmowania decyzji generujących szczególne ryzyko dla Banku. Powoływanie osoby kierującej stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej. Odwołanie w/w osoby odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tych osób przez Radę Nadzorczą.

W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracownika kierującego stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przypisanych stanowisku zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach. W Banku istnieją mechanizmy chroniące pracownika stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę. W przypadku zmiany kierującego stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.

VI. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą

Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej na podstawie:

- 1) opinii Komitetu audytu,
- 2) informacji Zarządu sporządzonej na podstawie realizacji zadań dotyczących projektowania, wprowadzenia oraz zapewniania we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienia niezależności stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,

- 3) okresowych raportów stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
- 4) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
- 5) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
- 6) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii, wystawionych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
- 7) wyników audytów realizowanych przez SSOZ oraz ocenę BION.

Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest przez Radę Nadzorczą w oparciu o wskaźniki wymienione w §3 ust. 4 obowiązującego Regulaminu kontroli wewnętrznej. Ocena dokonywana jest raz w roku w formie uchwały Rady Nadzorczej.